

P.M.

P.M.

Kroniek van een
aangekondigd huwelijk

Govert Gribling

©2024 Govert Gribling

Eerste druk: oktober 2024

Uitgever: de uitGEverij

Redactie: Haags Bureau | Boekenmakers

Vormgeving omslag en binnenwerk: Haags Bureau | Boekenmakers

Foto omslag: Govert Gribling

Druk: Pumbo.nl

www.de-uitGEverij.nl

e-mail: info@de-uitGEverij.nl

ISBN: 978-90-834680-8-2 (softcover)

978-90-834680-6-8 (e-book)

NUR: 320

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor Marijn, Jules, Jasper, Jesse en Joris

Lectori Salutem,

Met het grootste leedwezen moeten wij u mededelen dat onze hoop van een sacramentele huwelijksluiting op 27 October a.s. te Oosterbeek niet vervuld mag worden.

Eerder werd ons deze hoop gelaten en gevoed, doch onvoorziene vertraging in een kerkrechtelijke procedure heeft ons gedwongen tot deze moeilijke stap. Moge binnen afzienbare tijd de gelegenheid er zijn dat de vele medelevende wensen, die ons inmiddels bereikt hebben en waarover wij zeer erkentelijk zijn, hun vervulling kunnen vinden.

Inhoud

Deel 1

september 1937 – april 1948

Venray	13
In 't Volle Leven	20
Hoogcruts	23
Blaricum	28
Seminarie	33
Wijding	42

Deel 2

mei 1948 – november 1961

Eerstejaars	59
Jubeljaar	67
Mary	76
Doctoraal	84
Engeland	90
Arts	98
Verpleegster	107
Verhouding	114
Agnes	122

Deel 3

december 1961 – oktober 1963

Brieven	135
Beatrijs	140
Psychiater	145
Dé brief	151

Deel 4

november 1963 – juli 1966

Samen	157
Blaricum	163
Samen op pad	166
Kerkelijk 'recht'	170
Ontdekkingstocht	175
Eindelijk openheid	183
Alfrink	191
Berg en Bosch	195
Oosterbeek	202
Mamma	207
Nabij, bijna	214

Richting	220	Deel 5	
Verhoor	226	<i>juli 1966 – oktober 1971</i>	
Herfstzon	233	Paula	335
Winterkoude	240	Gezin	342
Mis	247	Gezondheidszorgen	347
Vader	251	Aarde	352
Trouw	254	Hemel	356
Zijne Eminentie	260	Afscheid	361
Partir	265	Nieuw	366
Vaart	269		
Annonce	277	Epiloog	
Oktober	281	<i>november 1971 – september 1982</i>	
Huwelijksreis	289	Liefde	373
Stilte	294		
Maagdelijk	298	Verantwoording	379
Curatio	303	Dank	381
In mij	307		
Vrij	312		
Hof	319		
Stralend	323		

Deel 1

september 1937 – april 1948

Venray

Paul is nog maar nauwelijks elf jaar oud als de metershoge donkere, houten deuren van het minderbroedersklooster op 5 september 1935 achter hem dichtvallen. De warme, zonnige zomer duurt nog voort maar lijkt hier, in de lange duistere gangen in Venray, opeens ver weg.

Drie weken geleden nog heeft hij gezellige daagjes en reuzelol beleefd op een samen met neef Rudolf gebouwd vlot van houten planken, op het Tienhovensch Kanaal. Zo gezellig was het er dat hij haast wel zou willen ruilen van huis, had hij direct zijn ouders per brief laten weten. Mits zij dat goed zouden vinden, uiteraard. Logerend bij oom Leo, broer van zijn moeder, bleek diens bedrevenheid in vlot- en roeiboortbesturing tot hun grote hilariteit omgekeerd evenredig met zijn edelsmeedkunst. Oom Leo is nog geen veertig jaar oud, maar al bijna zijn halve leven mede-eigenaar van de edelsmidse Brom aan de Drift in Utrecht, hofleveranciers van de rooms-katholieke kerk in Nederland. Niet zo gek dus, dat Paul nu in een katholiek klooster naar het gymnasium gaat.

Een week geleden nog heeft hij zijn peettante Joanna, emaille-kunstenares van de Brom-familie, een brief geschreven om zijn vertrek naar het gymnasium – dat tevens een soort seminarie is – aan te kondigen: ‘Als je geen zin hebt om voor priester verder te studeren, kan men na vijf jaar van school afgaan’.

Omdat het te duur is om vanuit Venray elke dag op en neer naar het ouderlijk huis in Blaricum te reizen, en omdat Paul, eenmaal thuisgekomen, ’s avonds dan geen tijd meer zou hebben om te werken, is het

internaat de enige optie. Paul is in Venray – gelukkig – niet de kleinste, maar wel de jongste leerling. Zijn grote verstandelijke begaafdheid, in combinatie met het onweerstaanbaar tot prestaties drijven van zijn nooit met aandringen ophoudende ouders, hadden hem moeiteloos de tweede klas van de lagere school laten overslaan. Broeder Philibertus, die daar de leiding had, deelde na Pauls eerste schooljaar eenvoudig aan zijn moeder mede dat haar zoon na de zomervakantie van 1931 de derde klas kon gaan volgen. Beoordeeld als ware Paul reeds een tweedeklasser geweest, waren rekenen (een 9), lezen (een 7) en taal (7+) ruim voldoende bevonden. Maar niet alles was in orde: de 4 voor schrijven was een kwestie van oefening, maar, zo was te lezen: ‘Dat neemt echter niet weg dat hij ’n hooger cijfer voor schrijven zou gehad hebben, als hij er beter zijn best op gedaan had. Vandaar het lage cijfer (een 5) voor vlijt. Hij zal dus na de vakantie speciaal z’n best moeten doen op dit vak, anders vrees ik, dat hij geen goede hand van schrijven zal krijgen’.

Het gevolg van het overgeslagen leerjaar op de lagere school is dat Paul nu al, op elfjarige leeftijd, als leerling van het Gymnasium Immaculatae Conceptionis op eigen benen moet zien te staan. Dat gaat in het begin wel goed: ondanks dat het er niet zo modern is als zijn ouders dachten, is het er wel fijn. Er is voldoende vrije tijd: de leerlingen voetballen veel – Paul scoort als linksbuiten drie keer in een episch duel dat in 8-8 eindigt – en op de vrijdagmiddagen wandelen ze samen, en bezoeken ze zelfs het café. Overigens is dat niet het einde van de week: zaterdag is ook gewoon een schooldag. Paul introduceert het tennissen: hij is er verhoudingsgewijs erg goed in en mag als enige der ‘kleinen’ met de ‘groten’ meedoen.

De leerlingen kijken allemaal uit naar 4 oktober, de dag van Sint Franciscus, de patroonheilige van de minderbroeders. Die dag is er groot feest en trekt Paul zijn pak aan: bruin, zoals de kleur van de pij van de franciscanen.

Pauls ouders hebben voor Venray gekozen omdat het een van de weinige priesteropleidingen is waar het staatsexamen aan is verbonden, zodat

Paul in ieder geval een erkend eindexamen zal halen. Met Venray heeft hij relatief geluk. In tegenstelling tot andere kloosters wordt er in Venray nauwelijks gelet op particuliere vriendschappen: de jongens zijn onderling vrij in de omgang. Franciscanen weten in hun opvoedingsmethodieken distantie en hartelijkheid heel goed te combineren. Ze leggen veel nadruk op vrijheid en creativiteit, bevorderen het beoefenen van allerlei sporten en geven muzikale en kunstzinnige vorming veel kans. Venray trekt leerlingen aan uit de 'betere kringen' en vormt een 'zachte beproeving'. Niettemin duurt het enkele weken voordat Paul naar huis schrijft, om de eenvoudige reden dat hij geen papier heeft en er niemand om durft te vragen. Zijn ouders kunnen op bezoek komen, schrijft hij dan, en dat moeten ze van hem ook maar gauw doen. Dat heeft een praktische reden – hem ontbeert nog een kam en een stuk zeep – maar hij mist zijn ouders ook. Dat blijkt telkens weer, want elk bezoek van hen heeft bij Paul steeds een naslag van hernieuwde heimwee en huilbuien.

De prestatiedrang is op het gymnasium uiteraard nog veel hoger dan op de lagere school, zeker voor de hoofdvakken Latijn en Grieks. De leerkrachten én de leerlingen houden lijstjes bij van wie waarvoor de hoogste cijfers haalt. Paul, die net als alle andere jongens met zijn achternaam door het leven gaat – Gribling (Blaricum) staat er op de lijst –, schopt het met gemiddeld een 8 tot nummer drie bij Latijn. Waarbij hij nog de alfabetische pech heeft van de G na de B, want leerling Beerens (Vught) staat net als Paul een 8 gemiddeld en de leerlingen Beijer (Breda) en Bergen (Venray) zitten hem met een 8- op de hielen. Griekse compositie vindt Paul reusachtig moeilijk, met name de werkwoorden, en hij kan zijn ouders initieel maar weinig hoop geven op een hoge rangschikking. Zijn vrees wordt bewaarheid als hij niet meer dan een 6- blijkt te behalen. Het lukt hem slechts met de grootste moeite om zijn tranen in te houden. Algebra (een 10), en Duits (een 9), zorgen er dan voor dat hij zijn zelfvertrouwen, dat een week lang helemaal weg was, weer een beetje terugkrijgt.

Paul observeert een enorm verschil tussen de leraar Latijn en de leraar Grieks, ten voordele van Grieks. Die Griek kan een beetje orde houden, en wat de leraar niet kan, weet hij op een prettige manier te verhelpen. Paul vindt het een echt fijne les. Bij Latijn gaat, wanneer het slechts één minuut wat gehorig is, de deur al open en dan kijkt pater rector in hoogsteigen persoon naar binnen, waarna het natuurlijk gelijk doodstil wordt en pater rector weer verdwijnt. Les onder bewaking, blijkbaar. Paul heeft zelf op zijn schoolbank een briefje met ‘*Attention*’ erop staan, om te voorkomen dat hij zelf herrie gaat maken, maar dat lukt hem naar eigen zeggen niet al te goed.

De bibliotheek – die van Venray is uitzonderlijk goed gesorteerd – wordt met enige regelmaat voorzien van nieuwe boeken die Pauls interesse hebben, en met tweemaal in de week vrije studie kan hij ook tijd vrijmaken voor het lezen, hoewel die vrije studieuren wel weer van zijn eigen vrije tijd in de avonden af gaan. Het lukt de brave Paul op een gegeven moment zowaar zelfs om straf te krijgen: hij moet tot vijfhonderd tellen in het Duits. Hij is er trots op, want ‘als je geen straf krijgt ben je een beetje te heilig’.

In het vroege voorjaar zijn de ondergelopen uiterwaarden van de Maas een aantrekkelijke wandelbestemming voor de leerlingen, al blijkt het weer net zo wisselvallig als Pauls zelfvertrouwen: de sneeuw die valt, smelt in twee dagen tijd en maakt op die manier het voetballen op de woensdagmiddag weer mogelijk. Voetbal heeft sowieso de belangstelling, want Pauls ouders moeten voor leerling Kleijnen (Wychen) – die overigens toch ook een voornaam blijkt te hebben en ‘Jo’ heet – alle kranten bewaren, met name die waarin verslag wordt gedaan van Holland-Zwitserland, waarin Beb Bakhuijs met zijn openingstreffer de basis legt voor de 2-1 overwinning.

Pauls Vader Theo Gribbling, de huisarts van Blaricum, krijgt op zijn verjaardag in april zijn zoon niet te zien – het reizen vanuit Venray is te duur en te omslachtig – en hij moet het doen met een rijkgeïllustreerd

verjaardagsgedicht waarin zoonlief blijk geeft van meer gezondheidsbegrip dan zijn Vader, door aan te kondigen dat Vader van hem niet de gewenste pijp, noch de tabak zal krijgen voor zijn verjaardag, aangezien die ‘niet gezond zijn voor een mens’.

Begin mei kijkt Paul al uit naar het einde van het schooljaar; over een goeie acht weken zal hij weer thuis zijn. In de tussentijd hoopt hij zijn moeder en zijn zus Beatrijs nog op bezoek te krijgen, en schrijft hij brieven naar huis en naar zijn peettante Joanna. Brieven die hij van ze terugkrijgt, bieden hem verbinding met thuis en die heeft hij hard nodig. Ieder vertrek van Blaricum richting Venray is voor Paul telkens weer een pijniging; hij kan dagenlang huilen wanneer hij er zelfs maar aan denkt. Eenmaal in Venray moet hij elke week een brief van thuis ontvangen, anders piekert hij over wat er aan de hand kan zijn. Omgekeerd telt hij al weken van tevoren hoeveel dagen hem nog van de thuisreis scheiden, en hij schrijft dat getal wekelijks naar huis. Af en toe ontvangt hij ook pakketjes. De inhoud interesseert hem niet bovenmatig: ‘Waarom al die handdoeken erbij?’ en ‘Twee vulpennen vind ik nog een beetje te veel: deze schrijft ook reuzegoed en als ik nou nog reuzegoed schreef, was ’t een goed stel’. Maar de postzegels interesseren hem des te meer: er is een levendige ruilhandel tussen de jongens en zo’n postzegel van 27½ cent is behoorlijk zeldzaam, dus die bergt hij veilig op in zijn album. Hij heeft al mooie Nederlandse postzegels kunnen ruilen, onder andere de 15 cent van de Rode Kruisserie, van de Olympiade van 1928 eentje en nog een van een gelegenheidsserie: alle drie nota bene ongestempeld.

Om zijn ouders niet al te zeer op kosten te jagen maar om toch wat ruilmiddelen te hebben, verzoekt hij hen om nog eens een paar postzegels van 6 cent te sturen in een brief. Het laatste trimester verwacht hij verder trouwens weinig van de postzegelhandel, omdat de leerlingen vanwege het mooie weer telkens naar buitengaan. Ze wandelen vaker, maar nu staat er ook buitensport op het programma: atletiek.

Paul is helemaal geen uitblinker, eerder het omgekeerde: de 400 meter loopt hij in 70 seconden, de 100 meter in 16 seconden en een kogel van 6 kilo stoot hij ruim 4 meter. Dat vindt hij allemaal nog matig,

maar hij vindt het wel leuk. Bovendien is hij nog altijd minimaal een jaar jonger dan zijn tegenstanders – en veelal nog ruim jonger – dus winnen zit er voorlopig niet in.

Die fijne leraar Grieks heeft ondertussen zijn uitwerking niet gemist: met tweemaal een 8, een 10- en een 9+ is Pauls positie in de top drie verankerd. Met een gerust hart kan hij zijn onweerstaanbaar dwingende ouders in Blaricum tegemoet treden.

In de jaren die volgen, vertonen zijn rapporten nauwelijks onvoldoendes, op een opvallend cijfer 3 na, in het eerste semester van het tweede schooljaar. En dat nog wel voor gewijde en kerkelijke geschiedenis. Niet alleen voor het onderdeel kennis krijgt hij een 3, ook ijver springt er met een 3 prominent onderuit. Broeder Philibertus in Laren had het destijds al zien aankomen: extra je best doen na de lange zomervakantie is vereist. Pauls ouders zullen het er in de volgende kerstvakantie ook niet bij hebben laten zitten: het semester erna prijkt er voor het vak opeens tweemaal een 9, zowel voor kennis als voor ijver. Het jaar sluit Paul dan ook af met gemiddeld een 6, zijn laagste cijfer op het rapport. Gelukkig compenseert tweemaal een 8 voor godsdienstleer dit nog enigszins.

Over God noteert Paul in zijn schoolschrift: ‘God van liefde, dat kan je zo heerlijk, zo hartstochtelijk, zo vol liefde zeggen. God, oneindig goed, oneindig lichtende liefde, als je ze doorvoelt duizendmaal heerlijker dan menselijke liefde. Ik zou het willen, dat Gods liefde me doortintelde, dat ik Gods liefdesboodschap kan brengen aan mensen in krotten, aan mensen die leven als dieren. Het is zo heerlijk om aan de toekomst te denken. Ik verwacht zoveel van het leven. Ik kan me niet indenken dat er heel grote desillusies kunnen komen in je leven. Nu lijkt het nog een zonovergoten weg waar je vol verwachting langstrekt, recht op het grote doel af’.

Al kruipen de eerste beetjes seminarietwijfel ook onder zijn huid: ‘Telkens heb ik van die stormen, die heel mijn roeping omver willen gooien. Als het dan weer voorbij is, lijkt het iedere keer of er een heel klein stukje van het idealisme uit me weggenomen is.’

De volgende jaren rijgt Paul voornamelijk hoge cijfers aaneen, veelal minimaal een 8. Op 19 juli 1939 wordt hij bevorderd van klas IV naar klas V. Op het rapport, ondertekend door rector frater Honoratus Caminada, staat zelfs het tijdstip van zijn verwachte terugkomst in Venray voor het volgende schooljaar genoemd: 8 september, ± 19.00 uur. Maar Paul keert niet meer terug. Uit zijn cijfers blijkt het niet, maar hij is doodongelukkig in het Venrayse kloosterinternaat.

Pauls moeder, telg uit het katholieke Brom-geslacht, opgegroeid in de edelsmidse aan de Drift in Utrecht en hopen op een priesterzoon, poogt nog hem toch weer naar Venray te laten gaan. Ze delft het onderspit. Haar echtgenoot, die zijn meest begaafde zoon graag arts ziet worden, beschouwt Pauls vertrek uit het klooster als een stap in die medische richting en accordeert zijn overstap naar Utrecht.

Na een succesvol toelatingsexamen zet Paul zijn opleiding derhalve voort op het gemengde St. Bonifacius-Lyceum, afdeling gymnasium, aan de Kromme Nieuwegracht. Hij voelt zich er evenmin thuis als in Venray. Het externaat op een gemengd katholiek lyceum brengt veel onaangenaamheden met zich mee, waarvan een buitenstaander geen idee heeft. Afgezien van deze onwennigheid ligt daar ook nog het feit dat Paul per dag drie à vier uur kwijt is aan het heen-en-weer reizen tussen Blaricum en Utrecht. Na een paar maanden wil hij, sterk vereenzaamd en zich buitenstaander voelend, terug naar Venray, maar dat accepteren zijn ouders niet. Na verloop van tijd voelt hij zich toch in het Utrechtse klasverband opgenomen en is hij beter gewend. Hij doet aan alles mee en ook in zijn verhouding tot de meisjes ziet een buitenstaander geen verschil tussen hem, de vroegere priesterstudent, en de andere leerlingen. Hoogstens is hij iets gereserveerder, maar verder eender in behaagzieke geestigheidjes of ijdelheid.

Na de gewenning op het lyceum weet hij de cijfers (meerdere malen 6 en 7) van het paasrapport minimaal een punt op te vijzelen voor het eindrapport. Vader ondertekent het eindrapport – een taak die expliciet niet is toegestaan aan de moeder – en schrijft er *Semper Crescendo* bij.